

Roelof Kauffmann

- de vrijwillige dood
- leefsituatie nederlandse bevolking
- thomas mann-herdenking

Humanistisch Verbond

Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond roept sollicitanten op voor een drietal vakante functies van

raadsman/vrouw

voor de Humanistische Geestelijke Verzorging in de Krijgsmacht.

Deze functionaris wordt op voordracht van het Hoofdbestuur benoemd in vaste dienst door de Minister van Defensie.

Taak: Als geestelijke verzorger beschikbaar zijn voor de mens in zijn situatie.

Belangrijke facetten van het werk:

- a) begeleiding in het persoonlijke vlak,
- b) begeleiding van het vormingswerk in groepsverband binnen het kader van de geestelijke verzorging.

Vereisten: Humanistische overtuiging.

Leeftijd van plm. 27 tot 40 jaar. Bij voorkeur een ervaren kracht van academisch of daarmee gelijk te stellen niveau.

Bezit en/of bereidheid tot studie voor het diploma Geestelijk Verzorger van het Humanistisch Opleidingsinstituut te Utrecht is vereist.

Salaris per 010175: Afhankelijk van leeftijd en aantal dienstjaren vanaf f 2508,— tot f 5467,— per maand (exclusief 7,5 % vakantiegeld en een toeslag van max. f 45,— per maand).

Plaatsingsmogelijkheden: Rayon-functie in Nederland of W.-Duitsland; op het vormingscentrum in het „Coornherthuis” te Driebergen; assisteren van de Hoofdraadsman bij zijn taken.

Sollicitaties: Zenden aan Bureau Hoofdraadsman Humanistische Geestelijke Verzorging, Hoofdstraat 84, Driebergen.

BRIEVEN: REAKTIE OP ARTIKEL KOSSE

De georganiseerde humanist

Enige gedachten naar aanleiding van het artikel van G. B. Kosse in Humanist d.d. 15-6-1975.

Om uitgaande van dit onderzoek naar de „Persoonlijkheidseigenschappen van de georganiseerde humanist” tot de conclusie te komen:

„Er bestaat zoiets als de humanistische persoonlijkheid” lijkt me prématuur en mogelijk het omkeren van oorzaak en gevolg!

Uit het onderzoek blijkt (simplificerend):

De georganiseerde humanist heeft overwegend functies c.q. belangstelling, voor de sociale- en welzijnssector. Ik neem onmiddellijk aan dat dit zo is, maar. . .

1) Hoe groot is het totale aandeel van **alle buitenkerkelijken** in deze sector, tegenover de **kerkelijk georiënteerden**?

2) Is dit aandeel groter/kleiner dan of gelijk aan de verhouding buitenkerkelijken: kerkelijken over de gehele bevolking? (hierbij dient in feite alleen dat deel van de totale bevolking te worden gezien, die qua opleiding of ontwikkeling in aanmerking komt voor functies in de sociale

sector, dan wel voor dit soort zaken interesse kan opbrengen; het lijkt me n.l. allerm minst denkbeeldig, dat het interesse voor welzijn en sociale aspecten wel eens sterk gebonden zou kunnen zijn aan het ontwikkelingsniveau.)

3) Hoe is de verhouding georganiseerde humanisten: alle buitenkerkelijken werkzaam/geïnteresseerd in de welzijnssector tegenover georganiseerde humanisten: alle buitenkerkelijken in het gehele land.

Ik kan me namelijk niet onttrekken aan het vermoeden, dat buitenkerkelijken, sociaal geïnteresseerd en werkend in het welzijnsvlak, die met alle aspecten van de positieve zowel als de negatieve invloeden van de organisatie(s) van kerkelijke richtingen in aanraking komen, in steeds sterkere mate de behoefte hebben ontwikkeld, **om hier een organisatie tegenover te willen stellen.**

Is dit misschien de verklaring, waarom het H.V. zoveel hooggeschoolde, sociaal- en politiek sterk gerichte figuren omvat, waardoor het vaak als élitair en voor velen als onbegrijpelijk wordt ervaren? Een der meest elementaire taken van het H.V.: het terugdringen van de **onevenredige** invloed van de kerkelijke organisa-

ties op alle maatschappelijke gebieden is nog steeds niet gerealiseerd.

Dit heeft wel niet zoveel met onze overlevingskansen in de toekomst te maken, maar wel met onze levenskansen nu!

Het maakt de indruk, dat iedereen dit zo vanzelfsprekend vindt en dat terwille van het reeds bereikte en de diplomatie en het vooral niemand tegen de haren in willen strijken, het aantal praktijkgevallen, die er nog legio zijn, ook in de Humanist, slechts sporadisch aan de orde worden gesteld (b.v. wel in de abortuskwestie.)

Misschien, dat er wat meer belangstelling voor het H.V. te verkrijgen is, indien men deze problematiek-van-nu wat meer centraal stelt en dan niet theoretisch, maar aan de hand van praktijkvoorbeelden.

Velsen, J. Franse-Goldstein

Bij het artikel van G. B. Kosse in „Humanist” van 15 juni werd een foto geplaatst van een spreker achter de microfoon. Het wekte de indruk dat dit G. B. Kosse zou zijn. Dit is niet het geval. De spreker was Se- lies die op het congres de conclusies van de eco-conferentie voordroeg.

Haar grote ogen als van een sierpop,
Zijn wijd open. Onder de pijlen van haar wimpers,
Schitteren vol vertrouwen, helder en kogelrond,
De jeugdige pupillen.
Wat ziet zij? En wat is er ongewoon
Aan dit landelijk huis, deze tuin, deze gaard',
Waar de eigenaar, gebogen over struiken
Zwoegt en iets tezamenbindt, en snijdt en zingt?
Twee magere hanen vechten op de heining,
De ruige hop rankt rond de pilaren van het bordes.
En het kind kijkt. En in deze heldere blik
Is heel de wereld tot aan het eind weerspiegeld.
Hij, deze wonderlijke wereld, waarlijk voor het eerst
Bekoorde haar, als het wonder der wonderen,
En in de diepten van haar ziel, als levende reisgezellen,
Verankerden zich dit huis, deze tuin, en het bos.
En vele dagen zullen voorbijgaan. En de pijn van een onrustig hart
En het geluk zullen tot haar komen.
Maar ook als vrouw, ook als moeder,
Zal zij zich altijd de zin van dit gezegend ogenblik herinneren
Tot in de dagen, dat haar haren grijzen.

Nikolaj A. Zabolotskij

Uit het Russisch vertaald door P. Krug

N. A. Zabolotskij (1903-1958) is in het Westen nog weinig bekend. Ten onrechte! Hij is één van de belangrijkste Russische dichters van deze eeuw. Vele van zijn gedichten hebben een filosofische achtergrond. In de Stalin-periode verbleef Zabolotskij zes-en-een-half jaar in een Siberisch concentratiekamp. Na Stalins dood werd hij vrijgelaten. In de laatste jaren komt zijn naam regelmatig voor in bloemlezingen van Russische poëzie.

Cappenberg: „Ik zou graag iets praktisch willen doen...”

„Een levensbeschouwelijke organisatie als het Humanistisch Verbond doet er beter aan zich daadwerkelijk in te zetten voor een verbetering van de persoonlijke leef sfeer ten aanzien van de overlevingsproblematiek, dan oneigenlijke aanbevelingen van dien aard op nationaal niveau te publiceren.”

(Stelling bij het proefschrift van Th. E. Cappenberg, mei 1975, V.U. Amsterdam).

Deze stelling kwamen we de laatste weken in verschillende bladen tegen. Wie en wat is de heer Cappenberg, vraag je je dan af. En bij welk proefschrift hoort zo'n stelling. Na veel omzwervingen kwamen we er achter dat de heer Cappenberg werkzaam is bij het Limnologisch Instituut te Nieuwersluis. En Kramers woordentolk leert dan dat limnologie betekent: biologie van de binnenwateren. In Nieuwersluis wordt onderzoek gedaan naar bacteriën in water en modder, zuiver wetenschappelijk werk ten behoeve van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschap. Onderzoek waar ook milieu-vorsers hun voordeel mee kunnen doen. De heer Cappenberg (35) is bioloog en onlangs gepromoveerd op een onderzoek naar bacteriën in modder. Hij is zeer geïnteresseerd in de milieu-problematiek, al jarenlang lid van het Humanistisch Verbond en in Utrecht ook

wel een actief lid. Nu woont hij in Breukelen en is meer een „papieren” lid. „want in Breukelen is nog niet veel te doen.” De stelling bij het proefschrift (een niet vak-stelling) is daarmee al voor een groot deel verklaard.

„Ik ben in Rotterdam op de eco-conferentie geweest” vertelt hij ons per telefoon, „en ik voelde me erg aangesproken door wat Galtung en Hueting hebben uitgesproken. Ik geloof inderdaad dat het geen zin heeft allerlei adviezen aan de overheid te geven, die ze toch maar naast zich neerlegt. Ik denk dat het veel meer een kwestie van mentaliteit is. De vraag is alleen hoe moet je dit tactisch oplossen? Het is een hele moeilijke weg om de mentaliteit van de mensen te veranderen, om te buigen. Toch geloof ik dat het Humanistisch Verbond dáár zijn aandacht op zou moeten richten. Jammer dat er op die eco-conferentie toch weinig concreets uitkwam. Ook met die discussie, die moeizaam verliep en waar je dan zit met het probleem dat steeds dezelfde mensen aan het woord zijn. Ik zou graag zelf iets praktisch willen doen. Maar wat of hoe, ik zou het niet weten.

Maar blijven praten, dat helpt niet. Ik heb de indruk dat het daar te veel bij blijft binnen het H.V.; misschien dat daarom ook die zondag-bijeenkomsten zo slecht lopen, en liepen. Zo bereik je de mensen niet.”

Inpakken

De souvenirs in het speelgoedwinkeltje van het kleine Franse stadje, waar we al een paar jaar, in onze vakantie de dagelijkse boodschappen doen, zijn nèt iets minder afgrijselijk, dan de monsterlijke dingen, die de officiële souvenirwinkel te bieden heeft. Niet dat we zo dol op souvenirs zijn, maar je kunt er nu eenmaal niet altijd omheen en zo hadden we deze keer in het speelgoedwinkeltje, dat zo propvol staat en hangt, dat je er met gebogen hoofd en de armen en tassen stijf tegen 't lichaam gedrukt, alleen zijdelings doorheen kan schuifelen, een paar grappige dingen ontdekt, waaronder een heel geestig stenen konijntje. Terwijl de meneer het heel zorgvuldig voor ons inpakte, eerst in een vloeipapiertje en toen met een mooi cadeaupapiertje erom heen, dat te klein bleek en weer door een groter stukje vervangen moest worden, praatten we met hem over het weer en de vakantie en de streek in 't algemeen met z'n bezienswaardigheden. We vonden 't mooi daar en dat begreep hij wel, maar de keuken was er slecht, vond hij. „Ze hebben geen fantasie hier,” en hij noemde andere streken op, waar ze veel lekkerder en veel gevarieerder konden koken. „Och,” zeiden wij vrijblijvend, „we hebben hier toch wel leuke ervaringen.”

Dat was ook zo. We hadden ergens in een dorpje in de omtrek een heel knus restaurantje ontdekt, waar de 'patronne' zelf kookte. 't Was een struise, bijzonder goed gesoigneerde vrouw, die ons de allereerste keer dat we er waren, vertelde, dat ze nogal onthand was, omdat haar dochter, die haar anders altijd hielp, op het punt stond een kind te krijgen, zodat ze nu het koken, de bediening en de vaat alleen moest doen. Haar man stond achter de bar en bediende ons van wijn aan tafel, dus daar kon ze ook niet op rekenen voor hulp. Niettemin had ze de zaligste gerechten gebrouwen, die ons zonder enige poespas van menukaarten of prijslijsten of uitkiezen voorgezet werden. Je moest maar gaan zitten en afwachten wat er kwam. En dat was altijd heerlijk. Toen we er de tweede keer kwamen en vroegen, hoe het met de bevaling afgelopen was, waren ze zo enthousiast, dat we, behalve de gebruikelijke, nogal overvloedige hoeveelheid wijn, die hij ons gaf, ook nog van de trotse grootvader een fles wijn-van-de-zaak cadeau kregen, vanwege de nieuwe kleinzoon.

We vertelden dit verhaal aan onze souvenirverkoper, die ons welwillend glimlachend aanhoorde. „Die lui zijn natuurlijk niets gewend,” zag je hem denken en hij legde z'n ziel in de verpakking van onze cadeautjes, om ons tenminste op dit gebied een stuk vakwerk mee naar huis te geven. Hij was net aan het laatste pakje bezig, toen zijn vrouw de winkel binnenging. Ze had wat in een zijkamertje rondgescharreld en legde twee doosjes op de toonbank. „Dat konijntje kun je zo niet meegeven,” zei ze, „dat breekt onderweg. Hier is een doosje.” Een ander breekbaar niemendalletje mocht ook niet zonder doosje mee en of we nu al bezwoeren, dat we er heel voorzichtig mee zouden zijn, het hielp niet. De mooie pakjes moesten weer los en de doosjes werden opnieuw ingepakt in verse rode cadeaupapiertjes. 't Is goed overgekomen gelukkig. Ik had hem anders nooit meer onder ogen durven komen.

Ans Spigt

Leefsituatie Nederlandse bevolking

Op verzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft het CBS in 1974 een onderzoek uitgevoerd naar de leefsituatie van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder. Het eerste van enkele delen waarin het CBS de uitkomsten van dit onderzoek (in het kort aangeduid met „Leefsituatie-survey 1974” of LSS '74) zal publiceren, is thans verschenen.

Het onderzoek is uitgegaan van een aantal aspecten van het dagelijks leven die allereerst van invloed geacht worden te zijn op het welzijn van de bevolking. Getracht is zowel een inzicht te verkrijgen in de feitelijke kanten van de leefsituatie als in de beleving daarvan door de bevolking.

Hieronder volgt een aantal thans beschikbare uitkomsten van de enquête, weergegeven volgens de voornaamste aspecten van de leefsituatie welke bij het onderzoek werden onderscheiden:

Wonen - Het eengezinshuis is nog steeds het meest verbreide type huisvesting in ons land (64%). Qua woongerief, zon- en rustgelegenheid en milieufactoren geeft dit type aanleiding tot overwegend zeer gunstige- en gunstige kwalificaties. Met de „objectieve” kwaliteiten die vele eengezinshuizen hebben, correspondeert een ruime mate van satisfactie van de bewoners met dit type huisvesting, alsmede een geringe verhuiscgenheid.

Onderwijs - Ongeveer een derde van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder heeft slechts onderwijs van het 1e nivo (basisonderwijs) ontvangen. Vrouwen hebben hierin weliswaar een groter aandeel dan mannen, maar dit is vooral op rekening te schrijven van de leeftijdsklassen boven 35 jaar. Wel blijft onder de jongeren het aantal vrouwen dat hogere voortgezette opleidingen heeft gevolgd nog achter bij dat van mannen. Het materiaal van de enquête wijst uit, dat de nu volwassen wordende generaties in steeds sterkere mate ouders zullen hebben die enigerlei vorm van voortgezet onderwijs met succes hebben doorlopen.

Werk en inkomen - Ouderen uit de beroepsbevolking (55-64 jaar), arbeiders en zij die slechts onderwijs ontvingen van het 1e nivo, bleken een relatief ongunstig oordeel te hebben over hun ontplooiingsmogelijkheden in het dagelijks werk. Pensionering - met zijn vaak ingrijpende veranderingen in het dagelijks leven - bleek door de meeste mannen positief beleefd te worden. Bij mannen in de leeftijdsgroep van 55-64 jaar leidt werkloosheid kennelijk tot aanmerkelijke stress-situaties.

Vrije tijd - Aan vrijetijdsbesteding buitenshuis met een ontspannend element doet men minder naarmate men ouder wordt. Tussen mannen en vrouwen bestaan in dit opzicht geen grote verschillen, behalve wat betreft het bezoek aan sportwedstrijden (meer een „mannenzaak”). Naarmate men ouder is en een lage opleiding en/of -inkomen heeft, gaat men ook minder op vakantie. **Slechtste een zeer beperkte groep mensen is actief voor politiek-maatschappelijke doeleinden en in bestuurlijke bezigheden van verenigingen.** Wie overigens bij laatstbedoelde bezigheden betrokken is, pleegt dat meestal zeer intensief te doen.

Sociale relaties - Sociale kontakten (met familie, vrienden en kennissen en in verenigingsverband) worden minder intensief naar mate men ouder wordt. Dit houdt overigens niet in dat ouderen zich in hun plaatselijke omgeving (buurt, wijk) meer sociaal geïsoleerd voelen. Een relatief groot sociaal isolement is wel ken-

merkend voor velen in de grote steden.

Gezondheid - Naar eigen inzicht is 42% van de mannen en 34% van de vrouwen van 18 jaar en ouder geheel gezond. Aan langdurige of frekwent terugkerende aandoeningen lijdt volgens eigen opgave 42% van de mannen en 51% van de vrouwen. Deze laatste raadplegen ook iets meer artsen (met name huisartsen) dan mannen. Het gebruik van medicijnen is onder vrouwen eveneens meer verbreid. Bijna 10% van de bevolking heeft in het jaar voorafgaande aan het onderzoek in een ziekenhuis gelegen. Het lijden aan langdurige of frekwent terugkerende aandoeningen wordt vaak vergezeld van allerlei uitingen van stress.

Uit het onderzoek mag voorshands worden gekonkludeerd dat met name de bejaarden zich op een aantal punten in een relatief minder gunstige positie bevinden. Behalve wat betreft hun gezondheid geldt dit zeker mede voor aspecten als huisvesting, opleiding, hoogte van het inkomen, mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding buitenshuis (w.o. het op vakantie gaan) en het aantal sociale kontakten dat men heeft. De beschikbare gegevens doen evenwel vermoeden dat de bejaarden de aanwezige achterstanden vaak met een zekere vanzelfsprekendheid aanvaarden. Zelf beoordelen zij hun woonsituatie als niet zo ongunstig en voelen zij zich toch niet meer sociaal geïsoleerd dan andere groepen. Opmerkelijk is wel dat zij met de maatschappij als geheel (herinneringen aan vroeger?) toch niet zo erg tevreden zijn. Een groep die op enkele punten eveneens minder gunstig naar voren komt, is de oudere beroepsbevolking - al of niet werkloos -. De eigen ontplooiingsmogelijkheden in het werk en de gezondheid - o.a. veel stress - beoordelen zij niet zo positief. Ook met de maatschappij als geheel zijn zij minder tevreden.

Voorts brengen de beschikbare gegevens een aantal minder gunstige aspecten van het leven in grotere gemeenten naar voren, o.a. betreffende de woonsituatie, het sociale isolement en de beoordeling van en de tevredenheid over de eigen gezondheid. In de twee grootste steden van ons land zijn met name uitingen van stress opmerkelijk intensief.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft bij de samenstelling van haar zojuist verschenen eerste Sociaal en Cultureel rapport gebruik kunnen maken van de resultaten van het hierboven beschreven onderzoek.

De gegevens voor het LSS '74 zijn verzameld d.m.v. een mondelinge enquête onder een steekproef uit de bevolking van 18 jaar en ouder die 6.666 personen omvatte.

Deze enquête, welke heeft plaatsgevonden in mei 1974, werd in opdracht van het CBS uitgevoerd door de N.V. v/h Nederlandse Stichting voor Statistiek.

DE VRIJ

Onlangs lazen we in de canadese Humanist („Humanist in Canada”) enkele boeiende artikelen met als thema: de dood. Een „bekentenis” van een engelse chirurg, die openbaart dat hij in zijn 29-jarige praktijk zeer veel „mercy-killings” - euthanasie - heeft toegepast, vormt het eerste. Het verslag van een rapport over euthanasie van het humanistisch verbond in New South Wales vormt het tweede artikel en een boekbespreking onder de (door mij vertaalde) titel: Anders over dood gaan denken vormt het derde artikel.

Een samenvatting van de drie geschriften laten we hier - in vrije vertaling - volgen. De inhoud is niet nieuw, maar het onderwerp is zeker nog eens de moeite van het overdenken waard. Overigens heeft het Humanistisch Verbond in Nederland zich ook uitvoerig met euthanasie beziggehouden. Op 28 oktober 1973 wijddedewetenschappelijke stichting Socrates er een conferentie aan. In Rekenschap van september 1973 verschenen enkele artikelen in discussie-vorm. Wie meer hierover wil weten, belangstelling voor dit onderwerp heeft, (bijvoorbeeld om er over door te praten binnen de gemeenschappen), kan een documentatie-map aanvragen bij het Centraal Bureau, postbus 114 in Utrecht.

I. Dood op verzoek

Een gepensioneerde engelse arts maakte bekend dat hij gedurende zijn hele loopbaan euthanasie had uitgevoerd bij zijn patiënten, altijd op hun eigen verzoek. Dr. George Mair, die zijn praktijk 29 jaar uitoefende, zei dat hij zich niet meer kon herinneren hoeveel keer dit precies was gebeurd „maar het is beslist geen klein aantal”.

In een interview zei hij het exacte aantal niet meer te weten „omdat je een soort freudiaanse blackout krijgt als het gaat om zulk soort onplezierige activiteiten”.

„Ik weet dat veel mensen her en er niet mee eens zijn en het beschouwen als moord. Ik denk daar anders over” schreef Mair in zijn autobiografie „Bekentenissen van een chirurg”.

Een zegsman van de britse Law Society heeft gezegd dat het niet onmogelijk is dat de dokter aangeklaagd zal worden voor moord.

„geef me alsjeblieft een spuitje”

„Ik ging ze opzoeken en eerst dronken we thee of koffie. Ze stuurden familie weg met een smoesje en dan zaten we soms nog een uur te praten totdat ze zeiden: geef me nu alsjeblieft een spuitje”.

„Zo wilden ze het zelf en ze waren dankbaar. Het waren moedige mensen die tot een besluit waren gekomen”.

„Ik weet dat andere artsen hetzelfde hebben gedaan, maar het niet durven te vertellen omdat ze bang zijn voor een heksen-jacht. Maar ik vertel het nu, omdat ik voel dat het nodig is dat iemand dat doet.”

Mair, die nu alleen nog schrijft en lezingen houdt, geeft in zijn boek toe dat zijn mercy-killings onwettig waren en niet in overeenstemming met de ethiek van medici. Maar hij zegt erbij dat ze voor de

VILLIGE DOOD

mensen om wie het ging een uitkomst waren. „Er waren nooit moeilijkheden” zegt Mair „alles ging heel beschaafd toe. Het was vanzelfsprekend. Iedereen deed het”.

De dood werd veroorzaakt door een insputting met Epivan (een waarheids-serum), zei hij. „De patiënt viel daarna binnen een minuut in slaap en was binnen het uur dood”.

„Ik weet niet of ik vervolgd zal worden” zei Mair „ik hoop van niet, maar ik voel dat het noodzakelijk is dat er openlijk over wordt geschreven”.

In zijn boek beschrijft Mair een dame van middelbare leeftijd die hem had gevraagd haar te doden. Ze leed ontzettend veel pijn en had nog maar enkele maanden te leven. „Ze wilde dat ik eerst haar favoriete plaat opzette en als ze dan een teken zou geven zou ik haar de injectie geven. Ik deed precies wat ze wilde en ze drukte zachtjes mijn hand. Haar laatste woorden waren: dank u, dank u.” Mair vertelt dat er nooit moeilijkheden waren bij het afgeven van overlijdens-certificaten.

Mair wijdt maar zes hoofdstukken in zijn boek aan euthanasie. Maar zijn opmerkingen zullen de discussies over dit onderwerp, die in Engeland al heel lang worden gevoerd, weer doen oplaaien. Van officiële medische kant ontkent men dat euthanasie zo wijd-verspreid zou zijn. In Engeland is de wet nog steeds, dat als je iemand het leven beneemt, ook al gaat het om een dokter die het leven van een ten dode opgeschreven patiënt beëindigt, het of als moord of als doodslag wordt beschouwd.

II. Euthanasie

Een rapport van de New South Wales Humanist Society (1973).

Het rapport is gebaseerd op de humanistische gedachte, dat ieder individu het recht heeft het tijdstip te kiezen van haar of zijn dood. Hoewel de teneur van het rapport is, dat we een welwillende houding moeten aannemen als het gaat om euthanasie of zelfmoord, met de suggestie dat of het een of het ander soms de beste oplossing kan zijn voor onoplosbare problemen, moet men er niet van uitgaan dat we alle pogingen om zelfmoord te voorkomen afwijzen.

Nooit hebben we de waarde van het menselijk leven in diskrediet willen brengen, maar we geloven dat het leven de moeite waard gevonden moet worden door degene die het leeft. We willen dat er hulp en advies is voor degenen die zelfmoord willen plegen, maar we gaan er niet van uit dat zelfmoord te allen tijde - koste wat kost - voorkomen moet worden.

Het woord euthanasie betekent zoiets als „plezierige dood”, maar de betekenis is geworden een voorbedachte dood die door anderen uitgevoerd zou kunnen worden. Velen zouden medemensen het recht gunnen om te worden verlost van het lijden dat zeker tot de dood leidt; een voorrecht dat we de dieren al toekennen. Politici aarzelen om dit onderwerp aan te snijden omdat ze weten dat de publieke opinie nog niet zo ver is, hetzij om religieuze redenen, hetzij uit angst.

In Engeland is er drie keer een wetsvoorstel om euthanasie te legaliseren ingediend; ze werden alle drie verworpen.

Zelfmoord

Zelfmoordpogingen zijn in Engeland in feite strafbaar, al is er nooit een vervolging in de praktijk geweest.

De humanistische visie is dat een poging tot zelfmoord niet gezien moet worden als een misdaad, maar het moet ook niet onwettig zijn om een persoon ervan te weerhouden, tenzij die persoon duidelijke instructies heeft gegeven om hem er niet van te weerhouden. We vinden dat als het gaat om een kind, men dan altijd moet proberen dit te vermijden, tenzij het kind lijdt aan een ongeneeslijke ziekte of ten dode is opgeschreven, ook als het een overkomelijke fysieke handicap heeft.

Zelfmoord met hulp

Zij die zelfmoord willen plegen zouden in staat gesteld moeten worden daarbij hulp te krijgen, maar er zijn wel maatregelen nodig om misbruik te voorkomen. Assistentie is nodig als het individu niet in staat is zelf de daad uit te voeren, of als hij de procedure gemakkelijker wenst te maken, waardiger of minder verdrietig. In het artikel worden dan een aantal veiligheidsmaatregelen en beperkingen genoemd waaraan voldaan moet worden, voordat assistentie bij zelfmoord aanvaardbaar is.

Vrijwillige euthanasie

Het verschil tussen vrijwillige euthanasie en zelfmoord met hulp laat zich het beste beschrijven met een voorbeeld. Als een dokter of verpleegster iemand op zijn eigen verzoek een dodelijke injectie toedient, spreken we van vrijwillige euthanasie. Wanneer een dokter of verpleegster de injectie klaarmaakt en de belanghebbende dient deze injectie zichzelf toe, bijvoorbeeld thuis, dan is het zelfmoord met hulp.

De Vrijwillige Euthanasie Society in Engeland heeft suggesties gedaan voor een wet die is ingediend in 1969, maar die met 60 tegen 40 stemmen werd verworpen.

De voorstellen van deze vereniging komen er op neer dat de patiënt en de dokter ieder een getekende verklaring afgeven, die door een derde wordt gecontroleerd. De humanisten wijzen er op dat het niet mogelijk moet zijn dat de derde zijn veto kan uitspreken, behalve als hij de overeenkomst wantrouwt of vermoedt dat er een onwaardige beïnvloeding heeft plaats gevonden.

Tot slot wijst men er op dat - zolang vrijwillige euthanasie nog nergens in de wereld gelegaliseerd is, patiënten en mensen in het algemeen wel het recht hebben een operatie te weigeren, een injectie te weigeren, ja in feite het recht hebben iedere behandeling te weigeren. Zo'n weigering zal de verhouding met de dokter er niet beter op maken. Patiënten hebben de neiging te doen „wat de dokter zegt” zonder te vragen of er op te staan dat hun rechten worden gerespecteerd.

Onvrijwillige euthanasie

Men noemt in het artikel enkele groepen die hieronder zouden kunnen vallen: bijvoorbeeld: babies die fysiek of mentaal

ernstig gehandicapt zijn, kinderen die fysiek of mentaal ernstig gestoord zijn, ernstig gestoorde en ernstig gedegenereerden.

„Het lijkt ons onwenselijk om deze ongelukken in leven te houden. Hun voortbestaan is een zware last voor familie, vrienden en de gemeenschap, en vaak - maar niet altijd - voor henzelf.”

In het geval van een pasgeboren baby, die ernstige fysieke of mentale afwijkingen heeft, zou het kind gedood moeten worden voordat iemand er aan gehecht is geraakt.

Het artikel wijst hierbij op de hypocrisie en de morele lafheid van de gemeenschap die zo'n beslissing afschuift op de arts.

Men wast zijn handen in onschuld, kijkt opzij en verwacht van de dokter dat hij als een laatste scheidsrechter optreedt, zonder enige sociale of legale steun.

III. Anders denken over de dood

In dezelfde Humanist in Canada bespreekt H. B. Kruger een boek van Ferkiss: De technologische mens: mythe en werkelijkheid.

Daarin een passage over de dood:

In een maatschappij die in toenemende mate gelooft, dat individuele onsterfelijkheid - hoewel wenselijk - onwaarschijnlijk is zolang er geen wetenschappelijke middelen zijn uitgevonden, betekent dood de grootste angst. Gorer spreekt dan ook over de „pornografie van de dood”. Dood is veel eerder dan sex een taboe, waarover men niet spreekt. Kinderen worden ervan weggehouden, men spreekt in eufemismen. Iedereen weet dat de dood er is, overal is en dat het vervelend is. Het feit dat men zich er ongemakkelijk bij voelt uit zich in een nieuwe vorm „vieze moppen” en de angst vindt zijn uitweg in soms bedekte, soms overdreven, vaak onwerkelijke presentatie ervan in kunst en literatuur. Gewelddadige dood in boeken of films zou ons moeten beschermen tegen de werkelijkheid. Zoals happy-endings in romantische verhalen van weleer ons moesten beschermen tegen de realiteit van sex.

De nieuwe technologische mens (onderwerp van het boek: een nieuw cultureel type, dat wetenschap en technologie beheerst, maar zich niet laat beheersen) zal waarschijnlijk realistischer tegenover de dood staan.

Ferkiss, de schrijver van het boek, concludeert dat de wereld nog steeds geregeerd wordt door burgers en industriëlen en dat de technologische man nog geboren moet worden.

* Victor C. Ferkiss: Technological Man, The Myth and the Reality (Braziller, New York 1969).

Thomas Mann: een vrije geest

Thomas Mann, de duitse schrijver, zou dit jaar 100 zijn geworden. Het Goethe-instituut, enkele uitgevers, de VARA en het literair tijdschrift Maatstaf organiseerden daarom in Amsterdam een tentoonstelling rond de schrijver, getiteld De tovenaars in beeld. Een foto- en boeken-tentoonstelling die nog eens onderstreepte - voor wie het nog niet wist - welk een veelzijdig, maar vooral ook bewust levend en geëngageerd mens hij was. Voor zijn werk kreeg hij in 1929 de Nobel-prijs voor literatuur.

Behalve schrijver van talloze sprookjes en romans (o.a. de Toverberg, waaraan de tentoonstellings-naam herinnert) hield Mann zich uitvoerig bezig met politiek en filosofie en schreef verschillende vlam-mende essays. Zijn kritische instelling openbaarde zich al op de middelbare school, waar hij zich verzette tegen de „dresseer-mentaliteit“. Met enkele vrienden geeft hij een scholierentijdschrift „De Voorjaarsstorm, maandblad voor kunst, literatuur en filosofie“ uit. Na school volgt hij gastcolleges op allerlei terreinen, want hij wil journalist worden. Een echte journalist is hij nooit geworden, want al spoedig wordt al zijn aandacht opgeslokt door het schrijven van novellen en drie jaar langs is hij bezig aan zijn grote roman Buddenbrooks, Verfall einer Familie, die verschijnt als hij 26 jaar is. Hij staat dan al „midden in het licht van een enorme schijnwerper ... belast met de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de gaven die je onverstandig genoeg was aan de omgeving te verraden ...“ zoals hij zelf schrijft. („Das Wunder-kind“)

Aan dat gebruik van die gaven geeft hij zich helemaal over, gesteund door zijn vrouw Katja Pringsheim. De produktie is enorm: verschillende novellen, romans (o.a. over de oplichter Felix Krull en over Frederik de Grote: „Konigliche Hoheit“) en toneelstukken verschijnen. Inmiddels is hij ook nog vader geworden van een dochter Erika, een zoon Golo, en een dochter Monica.

De eerste wereldoorlog beleeft hij intens: „Toch moet je je eigenlijk wel schamen dat je het niet voor mogelijk gehouden en niet gezien hebt dat de catastrofe moest komen. Hoe zal Europa er uitzien - innerlijk en uiterlijk - als ze voorbij is?“

1947 - tussen Italiaanse journalisten

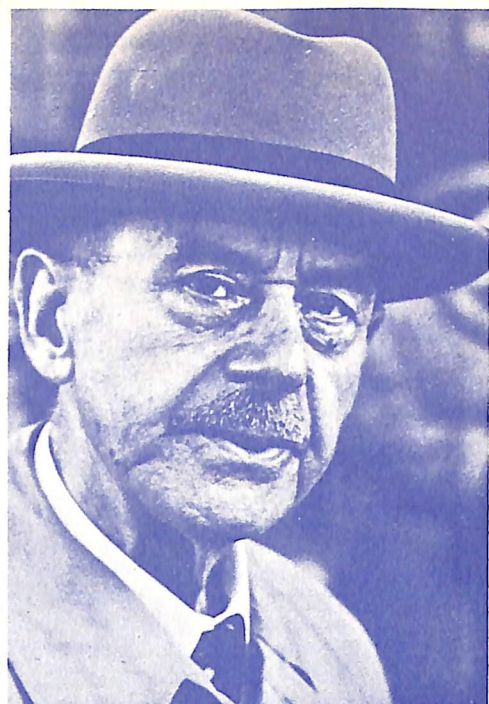

Thomas Mann onderbreekt zijn literaire werk om zich grondiger te verdiepen in de politieke problemen. Er verschijnen verschillende essays over de oorlog. Hij krijgt ruzie met zijn oudere broer Heinrich, die hij min of meer literaire mooipraterij verwijt en die hij met de pen bestrijdt in de polemiek Betrachtungen eines Unpolitischen.

Na de eerste wereldoorlog worden nog twee kinderen geboren, dochter Elisabeth en zoon Michael. Naast politiek verdiept hij zich verder in filosofie en in 1919 wordt hij benoemd tot eredoctor aan de filosofische faculteit van Bonn. Hij schrijft onder meer een essay over Freud (1929), waarover hij zegt: „Ik ben bezig aan een opstel over de plaats van Sigmund Freud in de moderne geestesgeschiedenis, een uitvoerige verhandeling over het probleem van de revolutie, vol pedagogische bedoelingen, vooral om duidelijk te maken dat de psychoanalytische beweging de enige manifestatie is van het moderne anti-rationalisme die geen houvast biedt voor reactionair misbruik“. In hetzelfde jaar ontvangt hij de Nobelprijs. Enkele jaren later ontmoet hij Freud. En in het Goethe-jaar ('32) spreekt hij voor een socialistisch arbeiderspubliek, een situatie die volgens hem „kenmerkend voor de tijd“ maar ook betekenisvol „voor zijn geestelijke ontwikkeling“ is.

Als hij in 1933 een uitstapje naar Nederland maakt, beseft hij nog niet dat dit zijn reis in ballingschap zal zijn. De rijksdag brandt af en uit Duitsland bereiken hem berichten dat zijn leven daar niet veilig meer zou zijn. In 1936 verklaart hij zich solidair met de emigranten, maar het duurt nog tot 1938 - als duitse troepen Oostenrijk binnenvallen - tot hij verhuist naar de V.S. De politieke gebeurtenissen inspireren hem tot waarschuwendende essays die in New York verschijnen: Achtung Europa! In Amerika wordt Mann hoogleijk gewaardeerd, hij houdt talloze lezingen en is actief ten bate van vluchtelingen uit Europa. Via de BBC spreekt hij voor de radio naar Duitsland. Deze uitzendingen worden later gebundeld onder de titel „Deutsche Hörer“. In 1944 wordt Mann Amerikaans staatsburger. Maar de band met zijn vaderland blijft sterk. Zijn zoon Klaus vertrekt onmiddellijk na de capitulatie als speciale verslaggever naar Duitsland. De Europese toekomst ziet hij somber in en in 1949 pleegt hij zelfmoord (twee zusters van Thomas hadden zich ook vrijwillig van het leven beroofd).

In 1952 vestigt Thomas Mann zich met zijn vrouw in Zwitserland en brengt ieder jaar een bezoek aan Duitsland. In 1955 overlijdt hij in Zürich; het einde van een welbesteed leven. Hij heeft veel geschreven en er is veel over hem geschreven. Als belangrijkste lijn in zijn leven zie ik zijn eerlijkheid en voortdurende bewustzijn van verantwoordelijkheid. Na zijn dood formuleerde tijdgenoot Albert Einstein het aldus:

Thomas Mann

„Ik wil graag mijn dankbaarheid en bewondering uitspreken voor de oprechtheid waarmee hij bij verschillende gelegenheden alle mensen en groepen tegemoet trad. Deze kwaliteit weegt in mijn ogen zwaarder dan zelfs de hoogste kunstzinnige prestatie.“

En François Mauriac voegt er aan toe: „Zijn grootheid werd niet alleen door zijn geschriften zichtbaar. Hij heeft het klaargespeeld in een tijd van onderdrukking een vrije geest te blijven.“

j.m.

radio

20 juli: aktualiteiten en De rechten van de patiënt. Casper Vogel praat met mevr. K. Sybrandy van de Ver. van Vrijwillige Euthanasie en met J. de Lege, humanist, raadsman in het Zeeweg Ziekenhuis te IJmuiden.

27 juli: Waarom een Verbond? I. Karel van de Graaf in gesprek met J. van Praag en sympathisanten, die geen lid zijn van het H.V.

3 augustus: Waarom een Verbond? II P. Spigt antwoordt op kritiek van sympathisanten. Produktie: K. v. d. Graaf.

humanist

eindredakteur: Jetske Mijs. Druk: Lumax, Utrecht.

Redaktie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. 030 - 31 81 45.

Abonnementsprijs voor niet-leden: f 18,- per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

NIEUWS UIT DE GEMEENSCHAPPEN

Liefhebben, een kunst, een kunde

In oktober start de gemeenschap Amstelveen met een gespreksgroep. De keuze is dit jaar gevallen op het boek „Liefhebben, een kunst, een kunde,” van Erich Fromm.

In dit boek komen onder meer aan de orde: de liefde tussen ouders en kind, de naastenliefde, de erotische liefde, de eigenliefde.

De sluitingsdatum voor inschrijving is 16 oktober 1975; er kunnen maximaal 27 personen deelnemen. De leiding zal in handen zijn van de heer en mevrouw Eleveld. De bijeenkomsten worden gehouden in het M.O.C., Lindenlaan 75, Amstelveen, op de donderdagavonden: 23 oktober, 20 november, 18 december, 22 januari '76, 19 februari, 18 maart, 15 april en 13 mei, van acht tot half elf.

Het is de bedoeling dat de deelnemers zelf het boek aanschaffen en dat zij het ook terdege zullen lezen, zodat de avonden zo zinvol mogelijk kunnen zijn. De kosten van deelname zijn f 30,-.

Van de redactie

In verband met de zomervakantie zal „Humanist” van 15 augustus niet verschijnen. Zij die kopij willen inzenden, moeten rekening houden met het feit dat stukken - ingestuurd vóór 15 augustus pas in het nummer van 1 september kunnen worden opgenomen.

„Humanist” van 15 september zal geheel gewijd zijn aan Emancipatie en overlevingsproblematiek.

Door deze omstandigheden zal het verschijnen van een Jonge Humanist (samengesteld door een eenmalige redactie van jongere humanisten) nog even worden uitgesteld. Zij die willen meewerken aan dit speciale nummer kunnen zich nog opgeven bij de redactie, Oudegracht 152, Utrecht.

Familiedag in Noord-Holland

Ze waren uit alle delen van Noord-Holland naar het landgoed de „Spaarnberg” gekomen: uit Den Helder, Hoorn, Alkmaar, Uithoorn en alles wat er tussen ligt. Deze dag werd georganiseerd door de gemeenschap Haarlem.

We werden verwelkomd met koffie en cake. De gesprekken waren geanimeerd en er werd kennis gemaakt of de kennismaking werd hernieuwd. Coby Schreyer zong liedjes bij de gitaar en 's middags kwam de heer Hovink ons allerlei vertellen over het landgoed. Daarna gingen we naar de kruidentuin, waar leerlingen van de heer Hovink ons enthousiast vertelden over de tuin. Onder het theedrinken leerde de heer Koeman ons zingen; bekende canons en eigen gemaakte liedjes.

De kinderen hebben zich ook best vermaakt in het park, op het sportveld, in de hobbykamer en tijdens een speurtocht.

Ook lieten ze ons spreekwoorden raden, die zij voor ons uitbeeldden. Het was een echte familiedag. Hulde aan de organisatoren.

Vrede en humanisme

Op zondag 1 juni hield de heer A.L. Beem in Amsterdam een lezing voor humanisten over het onderwerp Mobilisatie voor de vrede. De vele aanwezigen waren dermate geboeid door en betrokken bij het onderwerp dat ze een Verklaring opstelden, gesierd met vele handtekeningen. De tekst van de verklaring luidt: „Ondergetekenden verklaren zich van harte solidair met inleider A. L. Beem in zijn betoog dat er veel meer zou moeten en kunnen worden gedaan aan vredesbevordering op basis van een (universeel) humanistisch engagement. Dit zou kunnen geschieden, gecoördineerd en begeleid door een nieuw agogisch centrum of vredesacademie. En wel als een medium voor een breed beraad zonder enige ideologische vooropstelling. Zij bevelen de radio- en televisiecommissie van het Humanistisch Verbond te Utrecht van harte aan, hieraan te gelegener tijd de nodige aandacht te willen besteden.”

We hebben geprobeerd de heer Beem te bereiken om te vragen wat er nu verder door de gemeenschap Amsterdam aan wordt gedaan. Helaas was de heer Beem met vakantie. Van de heer Landa vernamen we dat er een soort werkgroep zal worden gevormd die het onderwerp zal uitdiepen. Het is de bedoeling om er in het najaar op terug te komen.

Een passage uit de lezing van de heer Beem:

„Welbewuste uitbanning van georganiseerd geweld uit de samenleving grijpt zo diep in heersende mentaliteit en structuren van de huidige maatschappij, dat opbouw van een vreedzame samenleving slechts effect sorteert als aan enige zeer essentiële voorwaarden wordt voldaan:

— dat men het beslist geen idealistische luxe of tijdverdrijf acht, maar innerlijke noodzaak en existentiële keuze. Het gaat immers om leven of dood, menswaardig of onmenswaardig leven

— dat perspectieven worden getoond van een totale aanpak, neerkomend op een geweldloze revolutie

— dat het voldoende enthousiasme wekt, zodat ieder bereid is een deel van het immense werk voor zijn rekening te nemen en daarin tegelijk een stuk zelfverwerkelijking vindt.

Deze vorm van integraal pacifisme, aldus Beem, is daarom een vorm van humanisme omdat het appelleert aan het menselijke in de mens zonder aanzien des persoons.

Het adres van het Hum. Verb. in Amsterdam is: Keizersgracht 453, tel: 65239. (020)

Honger - aktie in Amerika

Frans Engel uit Bussum maakte onlangs een reis door Amerika en bezocht onder meer het jaarlijkse Amerikaanse Humanisten Congres in St. Louis. Haar indrukken stuurde ze ons toe:

Na een reis van twee maanden dwars door Amerika van New York naar San Francisco en van allerlei daar tussen, ben ik weer thuis in Bussum, vervuld van verscheidene onuitwisbare herinneringen.

De wolkenkrabbers en het leven in New York waren overweldigend, de afstanden waren altijd groter dan ik dacht en de mensen reageerden meestal of aardiger of rotter dan ik verwachtte, en bleken vaak of veel bekrompener ofwel veel intelligenter en beter ingelicht, dan ik veronderstelde.

Hoewel ik het meest op de sight-seeing toer ben geweest en dat een verhaal apart is, wil ik hier iets vertellen van het jaarlijkse Amerikaanse Humanisten congres in St. Louis.

Een van de onderwerpen waaraan speciale aandacht werd besteed was: **honger en humanisme**. Nu weten we allemaal dat de Amerikanen de grootste verbruikers ter wereld zijn, van zowel voedsel als grondstoffen. Dat stemt soms bitter. Daarom vind ik het de moeite waard te constateren dat op deze conferentie een jeugdgroep, vertegenwoordigd door drie jonge mensen van ongeveer 16 jaar zich bewust is van deze verspilling, er dermate door bewogen is, dat zij met een gedegen studie begonnen, over het probleem. Ter vergadering hielden zij voor een aandachtig gehoor ieder een inleiding over een facet van het onderwerp: Welke mensen hebben het meeste te lijden van honger. Hoeveel wordt er hier (U.S.A.) te veel gegeten, weggegooid en aan waardevolle grondstoffen verspild. Hoe kunnen we het ten goede laten komen aan de arme landen. Er is geen tijd om het effect van lange termijn oplossingen af te wachten; de nood is er nu en we moeten er wat aan doen, zeggen deze jongeren.

Er werd nog een motivatie-spel gedaan, hetgeen in deze kring eigenlijk overbodig was. Er was discussie over wat we daadwerkelijk moeten doen en dat was: versoberen! Minder eten, vooral minder vlees. (Het vleesgebruik in de V.S. is de laatste vijf jaar verdubbeld en het was al het hoogste ter wereld.)

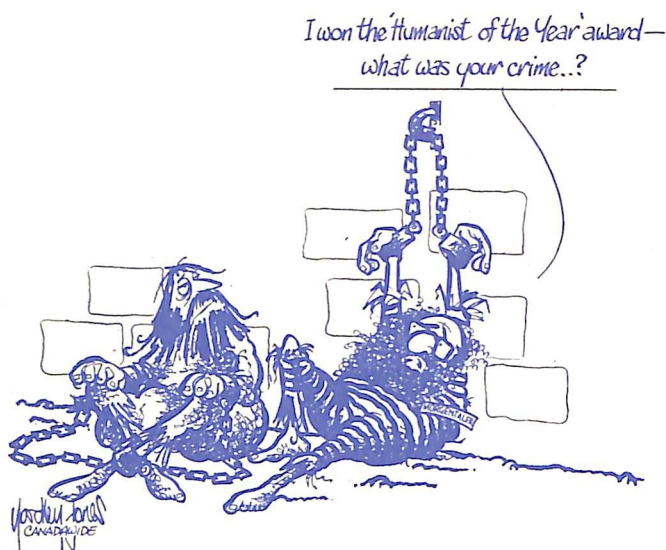
Het is verfrissend een dergelijk initiatief te zien, speciaal vanuit dit land.

Ook wij zijn een super-welvarend land. Ook hier zijn jongeren (en ouderen) die vinden dat we best met minder toekunnen, zeker wanneer dit ten goede kan komen aan onze hongerende medemens.

Welke jongere of jongerengroep voelt er voor met deze jongelui uit St. Louis in contact te komen? (voorlopig schriftelijk). Er zijn overal idealisten die zich willen inzetten. De zaak is, elkaar te vinden en er iets van te maken (b.v. beginnen te vertellen wat hier al gebeurt).

Inlichtingen bij J. F. Engel, Rhijnvis Feithlaan 12, Bussum, tel. 18232.

GEHOORD - GEZIEN - GELEZEN

(uit een Canadese krant)

Incrowd?

Hij is niet zo goed te spreken over het modieuze taalgebruik dat men rond het probleem van de ontwikkelingssamenwerking nogal eens kan horen. „Het woord *structures* bijvoorbeeld, en vooral het *veranderen*, het *ombuigen* ervan. Ik heb er steeds meer moeite mee. Te vaak wordt dit begrip te pas en te onpas gehanteerd. Vaak als men niet precies weet wat er veranderen moet - nou, dan zullen het wel de *structures* zijn. Wat ermee bedoeld wordt is niet altijd even duidelijk. Maar het doet het goed. Duidelijkheid en precisie, lijkt mij, zijn ook hier van groot belang voor de zaak waar het om gaat. Vooral wanneer men buiten de ontwikkelings-incrowd de brede lagen van de bevolking wil bereiken”.

(Prins Claus in „Tussen de rails”, juli 1975)

Grote letter bibliotheek

De Grote Letter Bibliotheek heeft zich vijf jaar zonder subsidie kunnen handhaven. Hoewel de markt zeer bescheiden is, de oplagen gering, is er een konstante vraag naar de boeken. Een groot deel gaat naar de openbare bibliotheken, die er zeer actief mee zijn en vaak met wisselkollektes ook de bejaardentehuizen van lektuur voorzien. Grote bejaarden- en verzorgingscentra hebben meestal wel een huisbibliotheek waarin de boeken voorkomen.

Niet alleen voor mensen met niet meer zo goede ogen, dus veelal bejaarden, zijn die boeken een uitkomst; in verpleeg- en ziekenhuizen zijn ze in de patiëntenbibliotheek aanwezig en worden onder meer in de bezigheidstherapie gebruikt. De letter is gemiddeld 3 à 4 maal zo groot als een normale boekletter en dit legt enige beperkingen op t.a.v. de titelkeuze in verband met de omvang. Er zijn nu 100 titels verschenen.

Een enquête onder bejaardentehuizen wees uit dat men voornamelijk vraagt naar Nederlandse streek- en familieromans, en dit wordt bevestigd door de verkoopcijfers. Inlichtingen: Grote letter bibliotheek, Oudaen 3, Amsterdam.

3330 drugsverslaafden

Het aantal drugsverslaafden dat jaarlijks hulp krijgt van de konsultatieburo's van alcoholisme en drugs is in zes jaar verelvoudigd: van 300 in 1968 tot 3330 in 1973. De alcoholverslaafden zijn overigens veel groter in aantal; in 1973 kregen de konsultatieburo's er ruim twaalfduizend binnen.

Deze cijfers staan in een verslag over de jaren 1969 tot en met 1973 van de Federatie van instellingen voor de zorg voor alcoholisten. In 1969 kreeg de Fza erkenning als koepelorgaan voor de konsultatieburo's. Sindsdien is de koepel uitgebreid. Op het buro in Bilthoven (Soestdijkseweg 333, 030-780724) werken nu elf mensen.

Studiereis Usa in 1976

Beroepskrachten en vrijwilligers in het welzijnswerk kunnen vier maanden naar de Verenigde staten om daar kennis te maken met het welzijnswerk. Zij zijn dan te gast bij families, volgen een studiekursus en werken tien weken bij een instelling. Reis- en verblijfkosten worden gedeeltelijk betaald door de Council of international programs for youth leaders and social workers.

Wie in 1976 mee wil doen moet zich voor 31 augustus van dit jaar opgeven bij F. Stafleu, Nrmw, Eisenhowerlaan 146, Den Haag, 070-512141.

Bij hem ook nadere inlichtingen.

Negentig sociale raadslieden

Er werken nu negentig sociale raadslieden bij 21 plaatselijke of regionale instellingen. Dat staat in een rapport over de raadsman van het stafbureau statistiek van crm. Het is gebaseerd op een enquête die in oktober 1973 werd gehouden.

Uit de cijfers blijkt dat de raadslieden vooral bezoek krijgen van gescheidenen, weduwen/weduwnaars en ongehuwde vrouwen, allen op oudere leeftijd. De meeste informatie wordt gevraagd over belastingen, andere financiële kwesties, huisvesting en sociale voorzieningen.

Bij de voorbereiding van het rapport

hebben de sociale raadslieden een aantal knelpunten naar voren gebracht.

Naar aanleiding daarvan zijn twee overleggroepen gevormd. De ene groep heeft zich gebogen over een uniform registratiesysteem. Een ontwerp daarvoor zal binnenkort aan de instellingen worden voorgelegd.

De andere groep overlegt over problemen als functie-inhoud, opleiding, salariëring, groepsvoorlichting/individuele voorlichting, de relatie met andere informatieburo's, regionalisatie en een landelijk kon-takt.

Yoga voor het Westen

Eigenlijk zou je dit soort boeken door verschillende mensen moeten laten beoordelen: Een vakman om te kijken of er geen onzin in staat, enige leken om te ontdekken of zij zich door dit boek aangespoord voelen om aan yoga te gaan doen.

Dat laatste is wat mij betreft niet het geval. Yoga wordt in dit boek aangeduid als a) een wetenschap en b) een methode, een systeem van lichamelijke, mentale en spirituele ontwikkeling.

Een leefwijze uiteindelijk, maar dan een, waar we als westerlingen natuurlijk moeilijk aankunnen. Kan yoga binnen onze leefwijze eigenlijk meer zijn dan een gracieuze heilgymnastiek of een oosterse conditietraining?

In het westen geloof ik er niet zo in, en een cultureel antropoloog als Arthur Koestler ziet het zelfs in het Oosten niet zo zitten („De Lotus en de Robot”).

Een mooi voorbeeld: De Fransen met hun hurktoiletten doen hun behoefte eigenlijk in een yoga-houding die positief werkt t.a.v. stijve knieën en de vlotte verwijdering van afvalstoffen. Onze moderne w.c.'s zijn echter in hoge mate verantwoordelijk voor onze slechte stoelgang en constipatie. „En dit veroorzaakt weer direct of indirect velerlei stoornissen en ziekten”. (Tip voor de sanitair-handel?)

Het boek opent met een voorwoord, dan een voorrede en tenslotte een inleiding. Als je dan voor de uitgangspunten bent gewonnen, kun je aan de cursus basisyoga beginnen. Hierin ligt de kwaliteit van dit boek: glashelder en met veel foto's verduidelijkt, word je in de yoga ingeleid. Bij elke houding waar het goed voor is en waarom. Tegelijk leer je de uitgangspunten en terminologie beter begrijpen en raak je ervan overtuigd dat yoga in elk geval een erg gezonde training is voor het lichaam. Na die cursus (6 weken in dit boek) kun je natuurlijk altijd nog verder, maar: „slechts enkele yogi's bereiken de hoogste staat van gelukzaligheid en bezinning” (en dat in het Oosten!).

Dat yoga niet helemaal in het westen past, blijkt pas goed in de vijfde week: In India moest de aspirant yogi wél de tien boeddhistische geboden aanvaarden. (Eigenlijk zouden we dat in het westen dus ook moeten doen). Daar alles in dit boek erg goed gemotiveerd wordt, kun je veel opsteken over de mogelijke betekenis van yoga, de toepasbaarheid stuit echter op westerse bezwaren, naar mijn mening. Ondanks de degelijke (dure) gebonden uitvoering, voor f 22,- een goed(koop) boek.

Aad Veldhuis

„Yoga voor het Westen” door Indra Devi. Uitgeverij ANKH-HERMES BV, Deventer. Uit het Engels vertaald. Oorspr. titel: Yoga for Americans, uitg. Prentice Hall, New York.